

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadéhvatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Félév évre ..... 8 c
 Helyben bádon kezdve:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Félév évre ..... 5 c
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Félév évre ..... 8 c

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétébe és
 szombat napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadéhvatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.
 A szerkesztőség kátratai visszaküldés
 vagy megvásárlás nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadéhvatalhoz intézendők.
 Egyenlő árú 8 fillér.

NAGYVÁRAD febr. 15.

Harcok.

Lent a tenger fenéken meghuzódnak a vízi szörnyek. Soha vihar még nem volt olyan rettenetes, mint amilyen most dul a felszínen. Egy dördülés fenéig rázza meg a mély vizet, egy robbanás bódulttá zsbasztja a vizek óriásait s a lecsapódó torpedó darabok még a mélységben is ölnek.

A szörnyű robbanások után egy-egy hatalmas, rengeteg acél test zuhan a mélybe s utána sárga és fehér arcú emberek merülnek csendesen alá.

Fiatal, erős, szép fiúk mind. Egy lövés a víz szín alatt s lemerül a nagy páncélos hajó kolosszus, mély örvényt sodor a felszínen és lehuzza az uszva menekülő legénységet is.

Mi olvassuk, hogy elsülyedt egy csatahajó, lent a czápák lakmároznak száz és száz emberi testen.

Rettenetes dráma egy tengeri csata, nem csoda, ha izgalomba hozza az egész világot.

Igy járja most a dolog messze keleten, hová mindnyájan figyelünk.

Pedig nem ez a legkegyetlenebb harcz. Itt egyforma erők állnak szemben.

Agyu ellen agyu van szegezve, melyek egyforma messzi hordanak, torpedókra ellentorpedó a válasz és egyformán szállnak a mélybe sárga és fehér emberek.

Van kegyetlenebb harcz is.

A modern élet harcza.

Itt soha sem egyenlő erők mérkőznek, mindig a fegyvertelen a pánczélossal, a vagyon a nincscsel, a kimerült hitel a mozgó nagy tőkével. Egész, kis emberekből álló osztályunk olyan helyzetben van, mint a vízszin alatt meglőtt hajó népe. Nincsmenekülni hová, s ép kézzel, munka bíró erővel, tenni vágyással pusztulnak sorba. Az élet czápai várják és számolják már őket, a kész, kiterített zsákmányt.

Ki beszél itt humanizmusról, kivételes törvényről, a megzavart egyensúly helyre állításáról?

A nagy politikának alap dogmája az, hogy egy hatalmat sem szabad úgy meg növelni, hogy veszélyes lenne a többi fenmaradására.

Ez az európai egyensúly.

Az életben reakciónak hívják ezt az átlátszóan tiszta politikát s a szabad verseny nevében ekzisztenciákat falnak fel a czápák százával.

Delegátusaink módot adtak rá, hogy egész tüzérségünk ujjá szülessen, hajóhadunk számottévvé legyen s katonaságunk számban gyarapodjék.

De mit ér az, ha a nép nem a határokon keresi az ellenséget, hanem idebent.

Mig messze határainktól, ott, honnan a hajnal is csak fél nap alatt ér el hozánk, dühöng a nagy szenzációs fordulatokban gazdag harcz, bőven van időnk

a mi társadalmunk apró, de kegyetlen és pusztító harczaival foglalkozni.

A kereskedelmi szerződéseket most kell megújítani, a nem sikerült katonai vívmányok helyett most lehet gazdasági előnyöket szerezni s a pusztító ekzisztenciákat még, kivételes törvényekkel meg lehet menteni.

E nélkül nem a harcz, hanem a belső sorvadás pusztít el bennünket.

A delegáció már megszavazta a költségeket, de vívmányt még nem tudunk, pedig ez fontosabb, mint a port-arthuri harcz lefolyása.

Képviselőválasztás Kölesden.

A Pichler Győző képviselő elhalálozása folytán megüresedett kölesdi választókerületben tegnap volt a képviselőválasztás s Simonsits Elemér szabadalvüpari, gróf Benyovszky Dezső és Szeless Adorján, mindkettő Kossuthpárti programmal voltak a jelöltek. A választásra minden párt teljes számban vonult fel. Választási elnök Jeszenszky Andor. A szavazás 9 órakor vette kezdetét. Mindkét párt teljes erővel küzd a bizonytalan győzelemért. 11 óráig Simonsitsra 155, gróf Benyovszkyra 183 szavazatot adtak le. Szeless Adorjánra még nem adtak le szavazatot.

Főispáni beiktatás Szatmáron.

Szatmár szab. kir. város Kristóffy József új főispánt márczius 1-én fogja beiktatni. A főispán délelőtt 9 órakor érkezik Szatmárra. A

A „TISZÁNTUL” TÁRCAJA.

Farsang a tébolydában.

A Bihar megyei Közkórház igazgatósága az új elmegyógyintézetben elhelyezett nyugodtabb betegek számára, most az elmúlt farsang vasárnapján bált rendezett. A szó szoros értelmében véve, minden kellékekkel rendelkező táncz-igalmat.

Mikor kevéssel 6 óra után a diszteremben kigyulltak a villanylámpák és a meghívott kevéssé számú közönség helyet foglalt, megkezdődött a táncmulatság. Először ünneplő, saját ruháikban a férfiak jöttek be ápolók vezetésével és elfoglalták helyeiket a terem utca felőli részén. Utánok szintén ápolók vezetésével a nők érdekes csapatja, kik szembe velük telepedtek le a fal mellett. Gondosan megfésülve, kicsinosítva, némelyik selyem ruhában.

Eleinte a helyzet szokatlansága és a vendégek jelenléte mintha zavarólag hatott volna

rájuk, úgy hogy az orvosainknak kellett őket biztatni, hogy csak egész nyugodtan fogjanak hozzá a tánczolásához.

A cigány fenn a dobogón tüzes csárdásra gyújt rá és lassan-lassan ott ropják a párok a terem közepén. Egész rendesen, semmi szokatlanság, az a kedélyes mórrikálás a nők részéről, kecses billegetés, ugyanayira, hogy a nézőknek nem is jut eszébe, hogy hol járnak és kik a tánczosok.

Két városunkbeli fiatal leány a bálkirálynő, meg az egyik nőápoló. Folyton tánczoltatják őket és ők járnak jó kedvvel, szinte szilajul. Az arcuk mosolyog, csak a szemekből sugárzik olyan megdermesztő erős tűz.

A vendégek elvegyülnek lassanként a tánczosok közé és beszélgetnek velük. Az egyik nő, — egy nyiregyházi ügyvéd felesége — azonban állandóan kiköszarazza az őt felkérőket. Mi, kik éppen előtte álldogáltunk, megkérdeztük, hogy miért teszi? Mire egész közönyösen felelt:

— Csak nem tánczolok mindenféle néppel?

És hogy ezen kijelentésére Szarvasi Soma felkérte őt, vele nagyon szívesen el-tánczolt.

Volt a férfiak közt egy igazi férfias szépség. Gondosan ápolt bajuszsal, mely nagyon jól illett arcának előkelő vonásaihoz. Amint ott beszélgetés közben leadja, hogy ő egy pozsonyi család gyermeke és már főhadnagy volt és hogy ez már a 7-ik tébolyda, ahol megfordul, egyszerre idegesen felugrik és kezeivel görcsösen megragadva és felemelve a széket mellyen ült, borzasztó tekinteteket vet a másik oldalra Marton Manó újságíró kollégánk felé. Hamarosan elálltuk a kilátást és kérdeztük felháborodásának okát. Elmondja. Mikor megnyílt az új kórház, Marton kinn járván és megtekintve az épületet, impressziót megirta lapjában és ott megemlékezett ő róla is. Ezt ő valahogy megtudta és ezért lett dühös, hogy mit irkálnak róla.

A zene most elhallgat, szünet van. A pá-

12 havi részletfizetés mellett
 létesít

villamos bevezetéseket csillárokkal együtt

Ifj. Stern Sándor

elektrotechnikai vállalata

Budapest, Lipót-körut 20. Nagyvárad, „Royal” mellett.

főispán elé nagy küldöttség megy Nagy-Károlyba. A város nevében Pap Géza polgármester fogja fogadni. A beiktató közgyűlés délelőtt 10 órakor lesz, a melyen a város nevében dr. Keresztszeghy Lajos biz. tag üdvözl. Ezután az új főispán leteszi az esküt és elmondja programját. Déli 12 órakor az összes küldöttségeket fogja fogadni, délután 2 órakor diszebéd lesz, melyet a város ad. Este ünnepi előadás a színházban, mely után a kaszinóban estély lesz a főispán tiszteletére. A főispáni installációra az összes szomszéd városok és megyék törvényhatóságai hivatalosak. A megye installációja f. hó 25-én lesz Nagy-Károlyban.

Az orosz-japán háború.

A keletázsiai harcztérről elég sok új hír érkezett, de még megerősítésre szorul a javarésze. Japán első gyors fellépésének sikerét nem lehet letagadni s ennek következményeit nehezen heveri ki az orosz, de úgy látszik Japán nemcsak a tengeren vezeti a háborút, hanem a sajtóban is, amiben nagy segítségére van a japánbarát angol sajtó.

Tengeren is, szárazföldön is voltak újabb csaták.

A szárazföldön úgy látszik a japánok huzták a rövidebbet, bár az oroszok is jelentékeny veszteséget szenvedtek. A vladivosztoki orosz hajóraj állítólagos elpusztulása nagy csapás lenne, de még nincs a hír megerősítve.

Mai távirataink a következők:

Németország semlegessége.

Hamburg, február 15. Voltenauból táviratozzák, hogy a Vilmos császár-csatornán idegen hajórajoknak az átkelést megtiltották. Ez a tilalom Németország teljes semlegességét bizonyítja.

Bréma, február 15. Miután a német kormány tegnap hivatalosan közhirre tette, hogy Németország a japán-orosz háborúban teljesen semleges marad, a német kikötőkből nem szabad kiindulni az orosz flotta számára bérelt szállítóegységeknek, amelyek közül öt már holnap utra akart kelni eleséggel s municzióval Kelet-Azsiába. A hajóbérleteket és vásárlásokat

a kormány rendelete következtében megsemmisítették.

Harc a Jalu mellett.

Páris, február 15. Az itteni kínai követésre érkezett jelentések szerint pénteken a Jalu-folyó mentén harc volt, a melyben a japán csapatok 80 tisztet és közlegényt vesztettek. Legnagyobb részük orosz fogságba jutott.

Tokióból táviratozzák, hogy óráról-óra várják a legújabb jelentést, mert tengeri ütközet volt, de egyelőre szárazföldi összecsapás nem várható.

A hangulat Pétervárott.

Berlin, február 15. A pétervári udvarnál a Kelet-Azsiából érkezett hírek lesújtólag hatottak. Különösen nagy megdöbbenést keltett a Jenissei aknahajó elsüllyedése, melynek vigyázatlanság volt az oka. A Jenissei volt az egyetlen orosz aknahajó a harc színhelyén.

A második orosz hajóraj sorsa.

London, február 15. Tiencsini távirat jelenti, hogy Livo-tangban az öböl bejárásánál tengeri ütközet volt. Angol lapok közlik, hogy a Wladivosztokban rekedt négy hadihajó közül három elindult és a japán torpedók a három orosz ezirkálót viz alatt megfúrták. E hírek megerősítésre szorulnak.

London, február 15. Vej-háj-veiből jelentik, hogy a hastongi öbölben japán csapatokat akartak partra szállítani, amire összeütközés támadt a tengeren. Ezt a jelentést eddigéle nem erősítették meg.

A kínai vasut veszedelemben.

Pétervár, február 15. Alexejev helytartó már tegnap közölte a cárral, hogy már tegnap kapott híreket arról, hogy megkísérelték a kelet-kínai vasut táviró oszlopainak lerombolását és a Szungari-híd egyik pillérének felrobbantását. Ezeket a kísérleteket idejekorán észrevették. A vasutat erősen őrzik.

A kozákok vezére.

Pétervár, február 15. Rennekampf tábornokot kinevezték a keletázsiai kozákhadsereg főnökévé.

Pétervár, február 15. Flug tábornok jelenti Port-Arthurból tegnapi: Magánhírek szerint 19.000 főnyi japán szállott partra a küzdelem után Csemulpo mellett. Csemulpo

és Csifu között közbenső hajóállomásokkal sodrony nélküli távirószolgálatot rendeztek be. Port-Arthurban minden csendes. Nem érkeztek hírek az ellenséges hajóhadról. Tadungból visszatért kémeik nem erősítették meg a japán páncéloshajók megérkezéséről szóló hírt. Jinkauból folyton az a hír érkezik, hogy az északi vasutól nem messze a nyílt tengeren éjjel fényt látnak, amiből az ellenség jelenlétére következtetnek. A mozgósítás sikerrel halad. Basilvki tábornok a Kvantung-vidék főméraöke e hó 11-ről azt jelenti, hogy Port-Arthur ágyúzása után a vár útegein nem tapasztaltak sérülést.

Páris, február 15. A hivatalos lap ma közlésezi Franciaország semlegességi nyilatkozatát.

London, február 15. Több londoni vasárnapi lap ma azt a hírt terjeszti, hogy a vladivosztoki orosz hajóhad három hajóját elsüllyesztették. A helyi japáni követségen ezt a hírt nem erősítették meg.

London, február 15. Egy nagaszakii Lloyd hír szerint a japánok öt norvég hajót vettek el egy orosz vállalatától, mely a hajókat kibérelte.

Japán hajók sorsa.

Washington, február 15. A helyi japán követséghez érkezett hivatalos táviratban megcáfolják azt a jelentést, hogy a Port-Arthur mellett lefolyt küzdelemben négy japán torpedónaszád elsüllyedt. A távirat azt közli, hogy japán hajó nem süllyedt el, ellenben több hajó megsérült, melyekről azt hiszik, hogy Szaszkóba mentek kijavítás végett.

A csemulpoi csata.

New-York, február 15. Az Associated Press nagaszakii távirata szerint a csemulpoi küzdelemben orosz részen egy tiszt és 40 ember elpusztult, 484 ember pedig megsebesült.

Újabb küzdelem Port-Arthurnál.

Tiencin, február 15. Hír szerint tegnap újabb küzdelem folyt Port-Arthur előtt. Az oroszok hír szerint vereséget szenvedtek és visszavonultak a kikötőbe. Erre a japán hajóhad ágyúzta az erődöt, majd pedig távozott. Az hírek, hogy több orosz hadihajó elsüllyedt és megsérült. Egy japán hadihajónak pedig megfúrták a fenekét.

London, február 15. A Standard jelenti Tiencinből e hó 11-éről: Jó forrásból eredő tudósítás szerint a japán hajóhad még mindig Port-Arthur előtt van és tegnap, valamint ma is támadólag lépett fel. A szállítóhajók bevárják a kellő alkalmat, hogy csapatokat szállíthassanak a partra Dalniban és Kincsauban.

Újabb tengeri csata.

London, február 14. Tiencsinből jelenti, hogy a liao-ongi öbölben tengeri ütközet volt. Az ügydörgés elhallatszott egészen Tiencsinig. Kiaocsauból érkezett magánjelentések szerint a japánok a hatangi öbölben csapatokat akartak partraszállítani. Eközben tengeri ütközet fejlődött ki, amelyben mindkét fél érzékeny veszteséget szenvedett. Ezt a hírt eddig máshonnan még nem erősítették meg.

Szül lángokban.

London, február 15. Nagy izgatottságot keltett itt a Reuternek az a híre, hogy tegnap a Szülűt megszállt japán csapatokat az oroszok megtámadták. A japánok védett helyekről golyózáppal fogadták az oroszokat, akik visz-

rok köröskörül járkálnak a teremben, majd helyet foglalnak. Egy csészében theát kapnak, süteményt hozzá, a férfiak meg szivart és cigarettát is, de erre csak bál után szabad rágyújtani. Persze, hogy nagy részének azért benne van a szájában, ha nem is gyújthat rá.

A kórház lelkésze Mayer Antal pápai káplán megmutatja azt a szerencsétlen kántort, aki az ő miséi alatt harmóniumon játszik. A kíváncsiság oda viszi Ország Antal is, ki a harmóniumot készítette.

— Jó, hogy összejöttem magával — szólalt meg. — Igazítsa meg a harmóniumot, mert az e hang leesett!

De helyet kell csinálni. A szünetnek vége és a cigány tour táncokba kezd bele. Egy piros blouzos szép barna leány helyéhez érve megköszöni a táncot, de tánczossa nem veszi tudomásul, hanem viszi újból és újból körül.

Most a nagy szünetre jön... és a vendégek szórakoztatására egy hangverseny műsor. Egy pesti kereskedőségéd kellemes hangján elénekli a Bob-herczeg belépő dalát; utána egy jó módu falusi gazda érett szépségének teljében levő felesége, édesbus magyar dalokat énekel csengő tiszta hangján. Ugy látszik mind többen és többen kedvet kapnak a nótázáshoz, mert egyszerre egész kar énekel már. Majd a nő-

tának vége szakad és a terem közepére kiáll egy értelmes arcú fiatal ember és egy saját maga által fogalmazott beszédet olvas fel.

Köszönetet mond benne dr. Fráter Imre igazgató-főorvosnak, dr. Kenéz Kálmán fő-dr. Tókécs Imre és dr. Neumann Dezső segédorvosoknak, hogy jó szívükkel és jó bánásukkal igye eznek nekik, az élők legszerencsétlenebbjeinek, nekik, az élőhalottaknak szomorú és vigasztalan helyzetükön segíteni. Kívánság, hogy a jó Isten tartsa meg őket kedves családjuk, a társadalom és az ő örömeikre sokáig, tartsa meg addig, hogy még az utánuk jövő szerencsétlenek is érezhessék az ő áldó működésüket.

A beszéd, melyet a többiek zajosan megéljenek, mély benyomást tett mindnyájunkra. Elképzelni a szerencsétlenek tiszta pillanatát, mikor tudatára ébrednek annak, hogy ők mik és hol vannak...

Nyolcz óra már múlt, mikor vége lett a mulatságnak. A Rákóczy hangjai mellett úgy a mint jöttek, vonultak vissza termeikbe a szerencsétlenek és egész illedelmesen jó estét kívántak, a mint elhaladtak mellettünk.

Azután néma csönd lett az egész épületben. Es amint kiléptünk az utcára, a csillagtalan, sötét est borította mély árnyát az élőhalottak sirbolygására. (He.)

szavonultak ugyan, de estére erősítést kapván, újból támadtak. A harc még egyre tart, Szöul lángokban áll. A kóreaiak fejvesztve menekülnek.

Katholikus Szabad Liceum.

Vasárnap tartotta a Katholikus Szabad Liceum az idén utolsó matinéját: ezentul estélyek következnek. Ez a matiné is teljesen méltó volt az előzők magas színvonalához, sőt annyiban kivált közülük, hogy idegenből jött illusztris vendége volt a Körnek: *Zivuska Jenő*, a Becsületbiró kitűnő tehetségű szerzője.

Zivuska Jenő maga volt az első felolvasó, akit a közönség tüntető tapsal és éljenzéssel fogadott. *Kölcsön* cíművel olvasott fel a kiváló, fiatal író egy hangulatos, ügyes történelmi novellát. A multak valósággal meglevenedtek az elbeszélésben s a magyaros zamatú stílus, az érdekesítő mese mindvégig lekötötték a közönség figyelmét. A kör jelenlevő előkelőségei és vezérférfiai külön is kifejezték köszönetüket a szerzőnek, aki fáradságot nem kimélve jött Nagyváradra külön ezért a felolvasásért. Nagy hála kötelezte vele a közönséget, mert igaz élvezetet szerzett elbeszélésével, melyet később a szerző engedélyével közölni fogunk.

Frankó Sándor, a nagy tehetségű ifju hegedűművész zeneszámait következtek ezután. Előbb *Carmenből* játszott egy részletet, majd a régi híres *Boka-kesergőt* adta elő. Mind a kettővel valósággal elragadta a közönséget; bámulatos könnyedséggel is biztonsággal kezeli *Frankó* a vonót; a legnehezebb részeket játszsza legszababban, a flageolettok, merész futamok mintha leginkább lelkesítenék tehetségét. Természetesen viharos tapsok és éljenek honorálták.

A kitűnően sikerült matinének pompás csattanója volt dr. *Némethy Gyula* felolvasása *»A szín jelentőségéről a festészetben.«* Komoly, de rendkívül érdekesen és színesen megírt tanulmány, a mely az élvezet mellett okulást is nyújtott mindenkinek. Egyike volt ez a Szabad Liceum legsikerültebb előadásainak; holnapi számunkban közöljük.

A jelen voltak a főgimnázium disztermét teljesen betöltötték; közülök a következőket sikerült összejegyeztünk:

Urholgyek: Özv. Brányi Gézáne, Brányi Gizike és Böske, Babó Sándorné, Böszörményi Gézáne, Böszörményi Tilduska, Bozóky Béláné, Bozóky Nóra, Bodnár Gyuláné, Bodnár Irén és Malvinka, Baróthy Akosné, Beszedits Itonka, Beleznay Antalné, Dús Lászlóné, Dús Piroška, Farkas Etelka, Ferdényi Itonka, dr. Fássy Lajosné, Fleischakker Erzsike, Ferdényi Olivérné, Frankó Endréné, Fényes Endréné, Fényes Márta és Itonka, Fülöp Etelka, özv. Grünwald Henrikné, Gyulokay Jenóné, Greffner Emmi, Hegedüs Gézáne, Hegedüs nővérek, Herkner Péterné, Herkner Elvira és Szidike, Huzella Gyuláné, özv. Harrach Józsefné, Jerzsák Mariska, Jancsó Lajosné, özv. Julier Vilmosné, Király Ilka, Kiss Anna, özv. Kutka Gézáne, Kutka Bella, Keledy Margit, Komlóssy Józsefné, Komlóssy Itonka, Lausch Károlyné, Lukács nővérek, Margitai Genka, Margitai Józsefné, Mayr Sándorné, dr. Móré Pálné, dr. Molnár Imréné, Molnár Jolánka, Márkus Rózsika, Obendorf Julia, özv. Péterffy Istvánné, Peiser Sárika, Petry Gyuláné, Rozsly nővérek, Szmazsenka Ernóné, dr. Stettner Jánosné, özv. dr. Tzemélyi Kálmánné, dr. Schweiger Edéné, Szemes Itonka, Stauber Józsefné, Stauber Ida, Szabó Ilona, Szolcsányi Hugóné, Stark Róza, Schmidt Károlyné, Szücs Alajosné, dr. Tóth Mihályné, Tóth Etuska, Vueskies Aranka, Vitáris Paula.

Urak: Radnay Farkas felsz. püspök, Grócz Béla, Bundala Mihály kanonokok, Medvigy Mihály, dr. Urbán Adolf, dr. Hoványi Gyula, dr. Móré Pál, Szabó Károly kir. ker. tanfelügyelő (Sopron), dr. Szolcsányi Hugó, Novotny S. Alfonz, Szemes Imre, Székely Sándor, Tóth Márton, dr. Schweiger Ede, Frankó Endre, Dús László, Huzella Gyula, Kertész Miksa, Kolozsváry Sándor, Hegedüs Géza, Mayr Sándor, Vidovich Béla, Obendorf Károly, Makucz Ernő, Gyulokay Imre, Brém Lőrincz, Báthory Ferencz, Petry Gyula, Bereczky Géza, Jancsó Lajos, dr. Kardeván Károly, Kappel György.

A legközelebbi előadás estély lesz, f. hó 25-én, csütörtökön, amikor *Grócz Béla* kanonok tartja az első nagytőlti beszédet.

A tőlti előadásoktól kezdve kénytelen a Kath. Szabad Liceum rendezőse az egyes programmpontok alatt a terem ajtaját zárva tartani, mintán egyesek következetesen későn járnak s a zsufolásig megtelt teremben a székeket taszigálva, nemcsak a felolvasót, hanem az egész közönséget is zavarják. Az estélyek *pontban 6 órakor kezdődnek.*

Szoczialisták népgyűlése.

Az egész országban általános elkeseredést keltett a szoczialisták között *Tisza* István gróf miniszterelnöknek a népgyűlések ellen kiadott körrendelete. Tudvalevőleg a szoczialisták minden országos politikai, sőt egyén ügyekkel is, amik nem is igen tartoznak rájuk, népgyűléseken szoktak foglalkozni, amelyek pedig, különösen Budapesten, ritkán folytak le csendes, rendezavarás nélkül. Bizonyára ez vezette a miniszterelnököt is eme körrendeletének kibocsátásában. Elmúlt vasárnapon több mint száz helyen foglaltak állást a szoczialisták *Tisza* körrendelete ellen, természetesen a népgyűlésen. Nagyváradon a Nagypiaczterén folyt le, hol többen beszéltek. Végül egy határozati javaslatot fogadtak el. Itt minden rendezavarás nélkül folyt le a gyűlés, Budapesten azonban nem. Erről tudósításunk a következő:

A budapesti szoczialisták vasárnap *Tisza* István gróf miniszterelnök rendelete s a Népszava című szoczialista újság folytonos elközvése miatt népgyűlést tartottak a Tattersallban. A gyűlésen óriási tömeg jelent meg. Előnké választották dr. Goldner Adolfot, jegyző lett Csizmadia Sándor.

Tisza István rendeletét Weltner Jakab ismertette s végül határozati javaslatot terjesztett be. A népgyűlés a határozati javaslatot egész terjedelmében elfogadta.

A gyűlésről a Kerepesi-úton keresztűl tüntetve haladt ezer és ezer ember. A tömeg zajongott, atcuzogta *Tisza* Istvánt.

A körmenet nem volt megengedve, éppen ezért *Tóth* kerületi rendőrkapitány egy szakasz lovasrendőrrel nekiment a tüntető szoczialistáknak. A rendőrök kardlappal rohantak a tüntetőkre és szétverték őket. Egy csapat a körütra menekült, ahol bevették az Edison-kávéház ablakait, majd a Teréz-köruton csináltak hatalmas botrányt. Végre is a kirendelt tulerő szétszórtá a népet.

Tudósítónk távirata szerint 200 helyen tartottak volna még szerte az országban népgyűléseket a szoczialisták, de a hatóságok különféle okokból mintegy hetven népgyűlést be tiltottak.

UJDONSAGOK.

TAJEKOZTATO.

Febr. 14. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 25. Kath. Szabad Liceum tőlti estélye.
Márcz. 10. Kath. Szabad Liceum tőlti estélye.
Márcz. 24. Kath. Szabad Liceum tőlti estélye.
Apr. 14. Kath. Szabad Liceum zárúnnepélye.
Prohászka Ottokár dr. szónoki beszédével (estély.)

* Szentségimádás. Farsang három napja alkalmából a *Szent László* templomban aszentségimádásra a két első nap nagy számmal jelentek meg a hívek. Vasárnap *Radnay* Farkas felsz. püspök misézett, *Kozáry* Gyula hadapródiskolai lelkész prédikált. Hétfőn *Fetser* Antal apát-kanonok tartotta az ünnepélyes szent misét, *Mellau* István karkáplán szónoklatot tartott. Ma, kedden d. e. 9 órakor *Grócz* Béla prépost-kanonok végzi az ünnepélyes szent misét és dr. *Lestyán* Endre tartja a szent beszédet. Este 7 órakor lesz az ünnepélyes szentségbetétel.

* Aranylakodalom. A nagyvárad községi polgári fiúiskola nyugalmazott tanára: *Makay* Vincze, a közszeretben álló Makai bácsi tegnap ünnepelte meg házasságának 50-ik évfordulóját. A ma már ritkaságszámba menő család ünnepélyre a család minden tagja hazaérkezett. Ott voltak *Makay* Sándor gazdatiszt, *Makay* Pál kir. közjegyző és *Makay* Béla hadbíró ezredes, a jubiláns három fia, *Rés* Mihályné, *Makay* Matild és *Makay* Katalin, az ünnepelt leányai családjakkal együtt. Az ünnepélyben, a mely szűk családi körben folyt le, 6 gyermek és 15 unoka vett részt. Erdekes, hogy a kiterjedt családnak még egyetlen halottja sincsen. Mint értesülünk, *Rimler* Károly polgármester az iskolaszék részéről, *Winkler* Lajos igazgató a polgári iskolák tantestületeinek nevében megleghangú üdvözölve leveleket intéztek az ünnepeltnek. Mi is szívünkbelől kívánunk sok minden jót a kiváló tanfőrnak.

* A külföldi levelek portója. Sok kellemetlensége van a postahivataloknak a külföldre címzett levelek egy részével, amelyeket a feladók hiányosan bérmentesítenek. Elnek oka abban rejlik, hogy a közönség nincsen kellőleg tájékozva afelől, hogy mily összegű bélyegyet ragasszon küldeményeire. A nagyvárad postatávirdaigazgatóság a közönségkellő tájékoztatása céljából a következő hirdetmény közzétételére kérte fel lapunkat:

A külföldre még mindig igen sok elégtelenül bérmentesített levél és levelezőlap érkezik, minek oka abban van, hogy a közönség ezen küldemények bérmentesítési díját nem ismeri. A közönség tájékoztatására ismételen közlöm, hogy a külföldre szóló egyszerű levél díja 25 fillér, a levelezőlap díja 10 fillér; Ausztria, Bosznia, Hercegovina, Németország, Szerbia és Montenegroval való forgalomban pedig a levél díja 10 fillér, a levelezőlap díja 5 fillér. Közölöm egyúttal azt is, hogy Törökországba könyvek nem postai csomagban, hanem legcélszerűbben keresztükötés alatt, s ha értékesebb keresztükötésű küldeményekről van szó, ajánlva küldendők. Nagyvárad, 1904 január 23. M. kir. posta- és távirdaigazgatóság.

* Eljegyzés. Városunk két előkelő családját fűzte össze igaz szeretetbe egy kis gyűrt, mely vasárnap két ifju szív előtt nyitotta meg az igaz boldogságot. A nagyvárad leányvilág egyik ünnepelt szépségét, *Harmathy Erzsikét*, *Harmathy* Károly kir. itélőtáblai bíró leányát eljegyezte dr. *Bozóky* Géza egri érseki jogli-

czeni tanár, dr. *Bozóky* Alajos kir. tanácsos kir. kath. jogakadémiai igazgató fia. Harmathy Erzsike nemcsak ritka szépségével, hanem ritka szeretetreméltóságával is kitűnt, Bozóky Gézátt pedig, ki évekket ezelőtt lapunknak is volt belmunkatársa, mint szép jövőjű fiatal tudóst városszerető jól ismerik. A boldog jegyospárnak eddig is számosan gratuláltak.

* **Uj albiró.** Király 6 Felsége *Domokos* Istvánt, a nagyváradi ítélőtáblához berendelt bírósági jegyzőt a békés-csabai járásbíróvá albíróvá kinevezte.

* **Házasság.** Az olaszii r. kath. hívek fiatal derék kántora, *Lehoczky* József vasárnap délután tartotta esküvőjét a prémontrei-rend urutezcai templomában *Kovács* Józsefné leányával *Nesztavál* Juliskával. A frigyre *Dencs* János cz. kanonok, esperes plébános adta az egyházi áldást megindító szép beszéd kíséretében. Esküvő után az örömszülők lakásán diszes nász-lakoma volt.

* **Közveszélyes kőhid.** Az utóbbi időben sok szó esett a Páris-patak mizériáiról. Ezek közzé tartozik a Szaniszló-utcai patak-kőhid, amely már annyira rozoga állapotban van, hogy veszélyeztetni a közlekedést. Nem régen már beomlott a hid közepe s egyszerűen téglával tömték be. A Szaniszló-utca alsó részén lakó háztulajdonosok tegnap kérelmet adtak be a városhoz, amelyben a hid újjáépítését sürgetik, akként, hogy gyalogjárót is építtessen a város. Kéri továbbá, hogy a volt Nagy-Pereczes utcát betonjárdával készíttesse el a város. Ez a kérelem nemcsak méltányos, hanem jogos is.

* **Kinevezés.** *Sztríngó* Antal nagyváradi lakos a nagyváradi kir. törvényszékhez állandó román tolmácscsá neveztetett ki.

* **10.000 korona sikkasztás.** A bécsi rendőrigazgatóság táviratilag értesítette a főkapitányságot, hogy *Nass Mór* ékszerész onnan 10.000 korona elsikkasztása után megszökött. Valószínűnek tartják, hogy Budapest felé vette útját. A sikkasztónak, aki 30 éves, magas, karcsu s vörös bajszu, a rendőrség nyomában van.

* **Megszökött a rendőrségi zárkából.** Nem mindennapi eset történt vasárnap éjjel a rendőrségnél. Egy fogoly, ki bolti betöréssel van gyanúsítva s ezért a rendőrségi fogházba került egyelőre, — vasárnap éjjel kerekelt oldott. *Licsák* Ferencz, aki a Telcser Mátyás-féle bolti betörés elkövetésével volt gyanúsítva, vasárnap éjjel a rendőrségi egyes zárkából a sílány szerkezetű zárnak kitolása után megugrott. A rendőrség nevezetnek elfogatása iránt azonnal intézkedett. Személyleírása a következő: Sátoraljajhelyi születésű, 19 éves, közép termetű, csupasz képtű, szőke haju, különös ismertető jele jobb szeme fölött és jobb oldali homlokán nagy forradás helye, bal füle fölött egy behagedt seb, kabája rövid fekete bolyhos, gallérja fekete hosszú szőrű prêmes és róka bőrrrel bélelt, nadrágja szürke posztó, kalapja fekete, külseje után itélve iparos segédnek látszik, írásai nincsenek, beszél magyarul és tótul. Nagyon szomorú, hogy az új városházán oly felületesen rendezték be a zárkákat, hogy onnan csak úgy könnyedén lehessen megszabadulni.

* **Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk, a közbecsülésben álló *Fuszek* családot mély gyász érte. *Fuszek* Tivadar, tekintélyes, vagyonos budapesti magánzó, a budapesti német ág. hitvallású ev. egyház felügyelője, február hó

13-án, Budapesten, 60 éves korában elhunyt. Tegnap délután temették nagy részvét mellett.

* **Czigányhalál.** A hagymádfalvi uton *Kanalas Lőrincz* sástelki kóbor cigányt halva találták. A beteges vézna cigány életét megörölte a nyomorúság s kóborlása közben utólérte a halál. Az uton talált hulláról a szalárdi csendőrség értesítette a nagyváradi kir. ügyész-séget.

* **Perényi Margit meayasszony.** Nemrégiben érdekes hírek jártak az újságokat *Perényi Margit* mátkaságáról. A temesvári színház kis primadonnáját, a nagyváradi közönség egykori kedvencét az amerikai truszt-király, a híres *Schvaab* titkárával jegyezték el a lapok, de ezt a hymenhiert a művésznő megczáfolta. E hir ilyen alakban tényleg nem volt igaz, azonban most már *Perényi Margit* mégis csak meayasszony s a vőlegénye *Laczkovics Elemér* dr., a Szent János-kórház fiatal asszisztense, kiváló sebész, a kire fényes jövő vár az orvosi körök vélekedése szerint.

* **Fertőző betegségek február első felében.** A roncsoló toroklob Nagyváradon bár nem oly nagy számmal, mint az előző hónapokban, de február 1-ső felében is elég nagy számmal fordult elő. A városi főorvosi hivatal által a fertőző betegségekről szerkesztett kimutatás szerint február első felében megbetegedett vörhenyben 5, difteritisben 18, hasihagymában 4.

* **Jutalmazott gazda.** Szép ünnepély folyt le f. hó 14 én a l. szert. püspökségi uradalom nagyváradi gazdaságában. — A földmívelésügyi miniszter *Sticz* Mátyás gazdát 31 évi szorgalmas és hűséges szolgáltatásért 100 korona jutalommal és elismerő oklevéllel tüntette ki. Az ünnepély d. e. 11 órakor vette kezdetét dr. *Halász* Elemér t. b. főszolgabíró, az uradalmi tisztikar, az uradalmi cselédek és a szomszéd gazdaság cselédjei jelenlétében, amikor is dr. *Halász* főbíró szép szavakkal méltatta az ünnepelt érdemeit, buzdítva a többi cselédséget is, hogy kövessék az ünnepelt példáját, aki hosszú becsületes szolgálatával nemcsak az uradalom elismerését érdemelte ki, hanem az egész társadalom oly hasznos tagjának ismerte el a magas kormány is, amilyenre a magyar hazának mindig szüksége van. Az ünnepély után az összes résztvevők az uradalom által rendezett lakomát ültek, mely után táncz következett a késő éjjeli órákig.

* **Kézrekerült bűnös anya.** A nagyváradi rendőrség nyomozásokban egyik legügyesebb tisztviselője *Pataky* Károly tegnap ismét jó fogást csinált. Egy lelketlen anyát kerített kézre, ki két csecsemőjét tette el utjából, hogy szegényétől megszabaduljon. Még 1902. évi január 4-én a nagy-körözs-utcai *Südi*-féle ház fűskamarájában egy leány csecsemő hulláját találták elásva a házbeliek. Az akkori nyomozás eredménytelen volt. Majd ismét a múlt évi október 8-án a Körözs folyóból egy fiu csecsemő hullája fogatott ki. Ennek sem találták meg az anyját akkor, bár a rendőrség a legszélesebb körű nyomozást indította meg. Azonban a nyomozást *Pataky* rendőr fogalmazó tovább folytatta, míg végre ennek sikere is lett, amennyiben kiderítette, hogy mind a két csecsemő-gyilkosság egy és ugyanazon anyának a gonosztette, a bűnös anyát pedig csak tegnap sikerült kézrekerítenie *Kozma* Ilka 22 éves kolozsmegyei méregjű születésű ledér életű faczér cseléd személyében, aki mindkét bűnőre nézve teljesen beismerő vallomást is tett. Lezárattott, majd az ügyész-séghez átkísérték.

* **Felülfizetések.** A tegnapi palotás-bálon a következők fizettek felül: *Molnár* Lajos (gyógy-szerész 5 kor., *Várnay* Ferencz 5 kor., *Stern* Hermann 4 kor., dr. *Dóri* Ferencz 4 kor., dr. *Márkus* László 3 kor., *Sáve* Kálmán 10 kor., *Kornstein* Emil 3 kor., dr. *Kornstein* Lajos 3 kor., dr. *Moskovits* Miksa 4 kor., ifj. *Moskovits* Mórné 17 kor., *Mangra* Vazul 17 kor., ifj. *Kugler* Albert 7 kor., dr. *Dénes* Sándor 7 kor., dr. *Lánczi* József 7 kor., özv. ifj.

Schwartz Abrahámné 5 kor., dr. *Popovits* Miklós 7 kor., N. N. 1 kor., *Nadányi* Károly 10 kor., dr. *Reisman* Mór 10 kor., dr. *Gyémánt* Jenőné 4 kor., *Huzella* Gyula 4 kor., *Boldizsár* Károly 5 kor., *Farkas* Izidor 7 kor., dr. *Lázár* Aurél 4 kor., N. N. 1 kor., N. N. 6 kor., *Markovits* Antal 8 kor., *Steinsberg* Móricz altábornagy 4 kor., *Schwartz* István 2 kor., *Römmler* Károly 7 kor., dr. *Thury* Kálmán 7 kor., báró *Karg* János 4 kor. és *Köszeghy* József 7 koronát, összesen 199 korona. A felülfizetésekért ez uton mond köszönetet a rendezőség.

* **Krisztus-szobor két amerikai köztársaság között.** Chile és Argentína köztársaságok a köztük sokáig fennforgott viszály kiegyenlítésének emlékére az Üdvözítő tiszteletére szobrot állítanak az *Espallata* szorosban. A szobor már elkészült és ünnepélyes leleplezése márczius hónapra tervezett. A két köztársaság kormánya képviselve lesz a leleplezésnél és a katonaság is kivonul, hogy az ünnepély fényét emelje. Az ünnepélyt tábori mise fogja megnyitni. A szobor alapzatán két emléktáblát fognak alkalmazni, amelyek egyikén a két köztársasági elnökök, *Roca* és *Risco* képei lesznek. A másik táblán a szentírásnak következő szavait fogják alkalmazni: Ipse est pax nostra, qui fecit utraque unum. Ó a mi békeségünk, ki mind a kettőt egygyé tette.

* **Mindenkit** saját érdekében kérünk, hogy ha női és férfi ernyőben, továbbá női, férfi és gyermek harisnyában szüksége van, annak beszerezése végett forduljon az **Amerikai Aruházhoz** Olasz Fő-utca, a hol e cikkek mindenkit megfizető olcsó árban lesznek most nagy raktár végett árusítva. 615

* Ma, kedden este a »BIHAR« kávéházban **Toll Jancsi** világhírű csello-művész fiával és teljes zenekarával zeneestélyt rendez. Számos látogatást kér *Gyárfás Pál* bérlő. 638

IRODALOM.

»Párbaj és becsület.« (Társadalmi regény.) *Irta: Lilien* Anna bárónő. Fordította: *Hodács* Agost. A regény tárgya a párbaj napirenden levő kérdése körül forog. Az írónő ügyesen festi egy tartalékos kapitány lelkiállapotát, sorsát, aki sértőjét vallásos meggyőződésből nem hívja ki párbajra. Emiatt a hadserg kebeléből »saját kérelmére« elbocsátják és így »becstelenné« válik. Sokan kitérnek utjából, elhagyják barátai, sőt még az a nő is, akit szeretett. Hitében és a munkában keres és talál vigasztalást s végre is győzedelmeskedik.

Világosak és áttekinthetőek a regény helyzetrajzai, természetű leírásai meg épen költők. A mű különös dicséretére legyen mondva, hogy az eredeti már több kiadást ért. Hisszük, hogy a magyar fordítás is megfelelő pártolásban fog részesülni.

A regény 8° alaku diszes vászonkötésben 30 ivayi terjedelemben jelent meg. Ara bérmentes megküldéssel 4 korona. Megrendelhető fordítónál *Stájerlakon* (Krasznó-Szörény megye.)

Az »Egyetemes Kritikai Lapok« ezidei 2-ik száma a következő magvas tartalommal jelent meg: Vezetésmék: A *Kant* ünnephez... S. J. főgimnáziumi tanártól. — Könyvek Bírálata: I. *Magyar népköltési gyűjtemény*. IV. köt. Regös-énekek. Gyűjtötte dr. *Sebestyén* Gyula. V. köt. A regösök. *Irta* dr. *Sebestyén* Gyula. *Békési* Emilől. — II. A természetjog vagy észjog léte. *Irta* dr. *Frei* János. — m. — Szemlék Szemléje: *Hochland* Monatschrift für alle Gebiete des Wissens, der Literatur und Kunst. Herausg.: von Karl Muth. Dr. Z-től. — Különlélek: I. Nevezetesebb felolvasások. II. A Ki-faludy-Társaság vagyontásk állása. A Magyar Filozófiai Társaság *Kant* ünnepe. IV. A M. Történelmi-Társulat közgyű-

vel közelebb foglalkozik a nagyvárad kir. Itélőtábla. Tekintettel a bűnügy nagy anyagára, a kir. tábla két napra, f. évi március 1. és 2-ikára tűzte ki a felelőviteli főtárgyalást.

Itélet Soós Kálmán bűnpörében.

Budapest, febr. 15.

A pestvidéki törvényszék ma délelőtt 9 órára tűzte ki az ítélet kihirdetését és a hallgatóság valóságosan megrohanta és egy pillanat alatt zsúfolásig megtöltötte a tárgyaló termet. Kilenc órakor az elnök megnyitotta az ülést és utasította a szolgát, hogy szólítsa be a két vádlottat, azután a közönség néma csendben, feszült érdeklődéssel hallgatott és csak akkor hallatszott a megdöbbenés moraja, mikor az elnök kimondta a szigorú büntetést, amely Soós bírót három évi fegyházzal, ezenkívül öt évi hivatalvesztéssel és politikai jogainak felfüggesztésével büntette. A szabadságvesztésből négy hónapot a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vesz. Kötelezi őt az alperes eljárási és rabtartási költséget megfizetni. A négy esetben a vád és következményeinek terhe alól fölmenti.

Másodrendű vádlott *Schwarz* Abrahámot bűnösnek mondja ki öt rendbeli megvesztegetés büntetésében mint bűnsegédet, továbbá négy esetben zsarolás vétségének kísérlete miatt és összbüntetésként két évi és hat havi fegyházzal, továbbá öt évi hivatalvesztéssel sújtja. A büntetésből hét hónapot kitöltöttnek vesz a vizsgálati fogsággal.

A betétben levő 100 koronás váltót és a többi tünjelt kiadják a feleknek.

Ami a büntetés kiszabását illeti, a bíróság Soósnál egyedüli enyhítő körülménynek azt tekintette, hogy elveszti állását és nyugdíját. A büntetlen előélet itt nem jön tekintetbe, mert a bírói tisztnek egyik főfeltétele a tiszta múlt.

Súlyosító körülmény a bűnhalmazat, a bírói hivatal súlyos megsértése és példátlan lealacsonyítása.

Schwarz enyhítő körülmény, hogy büntetve még nem volt, súlyosító itt is a bűnhalmazat és hogy a megvesztegetést és zsarolást a legszemérmelenebb módon gyakorolta.

Dr. Magyar István kir. ügyész: Főlegbezek Soósra nézve a fölmentés eseteiben, Schwarzra nézve, hogy négy esetben csak zsarolás kísérletében mondották ki bűnösnek, végül az ítélet súlyosbítása végett.

Soós bíró: En a bűnösség megállapítása miatt semmiségi panaszt jelentek be és a bizonyítás során bejelentett semmiségi panaszokat is fentartom.

Az elnök: Hát maga Schwarz?

Schwarz: En sem nyugszom meg az ítéletben, mert nem mondhattam el védelmemet.

Az elnök: Tehát főlegbezek?

Schwarz: Nem, hanem az ítélet megsemmisítését kérem. Nem védekezhettem, tehát nem is ítéltettek igazságosan.

Dr. Weisz (Soós védője): En főlegbezek és kérem az ítéletet írásban kiadni.

Soós: Ezt én is kérem!

Az elnök: Megkapják.

Dr. Nesi Pál helyettese, dr. Hellebronth János mint Schwarz védője is főlegbezek.

A letartóztatás kérdése.

Magyar István királyi ügyész: Indítványozza, hogy a bíróság mind a két vádlott ellen mondja ki a vizsgálati fogságot.

Weisz védő: Az indítvány elutasítását kéri.

Az elnök: A törvényszék elfogadja a védelem álláspontját, annál inkább, mert a tábla már a vizsgálati fogság kérdésében döntött.

Az ügyész: Felfolyamodást jelentett be. Ezzel a szenzációs ügy tárgyalását befejezték.

A hegyközsülaki háboru. Vasárnapi számunkban részletesen megírtuk azt a hegyközsülaki verekedést, melyben *Finta* Károly életét vesztette s amely miatt *Tóth* László ma az esküdtszék elöl állott.

A tárgyalás folyamán Horváth bűnössége beigazolódt.

A nagyvárad kir. törvényszék, mint esküdtszék ma vonta felelősségre a harcoló legények közül *Tóth* Lászlót, *Csorba* Györgyöt, ifjú *Csorba* Jánost és ifjú *Csorba* Lajost halált okozott súlyos testisértés büntetése miatt. Beidézte a tárgyalásra a korcsmai harc tanuit s az elhunyt *Finta* szüleit. A tárgyalás délelőtt kilenc órakor kezdődött.

Az esküdtszék elnöke *Millye* Gyula volt. Szavazóbírók *Nagy* József és *Debreczeni* József, jegyző *Nagy* János. A vádhatóságot dr. *Gáthy* Bálint képviselte. Az elsőrendű vádlottat dr. *Bárdos* Imre, a második és harmadrendű vádlottat dr. *Demetrorics* Elek, a negyedik vádlottat dr. *Foynár* Széver védte. Az esküdtszék megalakítása után a vádlottakat hallgatta ki a törvényszék.

A négy vádlott beismeri, hogy azon a vasárnapi napon ott volt a hegyközsülaki korcsmában. Verekedtek is. De hogy *Fintát* agyonlőtték, azt nem ismerik el. Valamennyi azt vallja, hogy ő ütötte ugyan *Fintát*, de halálos ülést nem mértek rá.

A vádlottak kihallgatása után a tanúkihallgatás következett. Tizenöt tanut hallgattak ki, a kik közülbelül egyező vallomást tettek az esetre vonatkozólag. Majd dr. *Gerő* Sándor és *Fisch* Aron orvosszakértők terjesztették elő a bizonyítási eljárás befejezése után szakértői véleményüket.

A kérdések feltovésénél igen érdekes és alapos jogi vita folyt le az elsőrendű vádlott védője: Dr. *Bárdos* Imre és dr. *Gáthy* Bálint kir. alügyész között.

A vita a körül forgott, hogy a vádlottak a btk. 306. §-a szerint a minősülő halált okozó súlyos testisértés büntetést követték-e el, avagy hogy cselekményük a btk. 308. §-a szerint minősül, melynél fogva, ha ki nem tudható, hogy a halált okozó bántalmazást ki, vagy kik követték el, mindannyian egyenlően és az előbbinél enyhébben büntetettek.

Dr. *Bárdos* Imre az utóbbi álláspontot vitatta. A vita befejeztével elnök a tárgyalást berekesztette s a tárgyalás folytatását ma reggel 9 órára halasztotta. Délelőtt a perbeszédet mondják el. Ítéletre délután kerül sor.

TAVIRATOK.

A delegáció.

Bécs, február 15. (Saját tud. távir.) Ma délelőtt a delegáció *Szapáry* Gyula gróf elnöklésével teljes ülést tartott. Az ülésen *Rakovszky* István és *Ugron* Gábor a balkáni politikáról s a bosnyák

kormányzásról kértek tüzetes információt.

Hegedüs László tüzetes tételenként ellenőrizhető költségvetést követel. Az értekezletet holnap folytatják.

Széli a királynál.

Bécs, febr. 15. Ő Felsége általános kihallgatáson fogadta Széli Kálmánt és Lukács Antalt, a magyar földhitelintézet igazgatóját. (M. T. I.)

Bécs, február 15. (Saj. tudós. táv.) A király Széli Kálmánt hét órakor kihallgatáson fogadta. Széli kihallgatás után a delegáció négyes albizottságában elnökölt s örvendetes hirt hozott a király egészségi állapotáról.

Képviselőválasztások.

Budapest, febr. 15. Saj. tud. táv.) A kölesdi képviselőválasztáson délután 4 órakor tűzték ki a zárórát.

Simonsicsra szavazott 831

Benyovszkyra » 710

Simonsics megválasztása bizonyos.

Budapest, febr. 15. (Saj. tud. táv.) Késő éjszakai távirat értesít, hogy a kölesdi kerület képviselőjévé 850 szóval *Benyovszkyt* 650 szó ellenében megválasztották.

Horváth Adám elmeógyógyintézetben.

Budapest, febr. 15. (Saját tud. táv.) Horváth Adámot, a kecskeméti sikkasztó ügyészt ma felszállították a budapesti Svarzer-féle elmeógyógyintézetbe.

Orosz-japán háborúhoz.

Berlin, febr. 15. (Saját t. táv.) Az első port-arturi kudarc után Vilmos német császár táviratilag megbotránkozását fejezte ki a czárnak az orosz flotta veresége fölött. A czár táviratilag válaszolt, hogy a birodalom hatalmát meg fogja őrizni.

Port-Artur, febr. 15. (Saját t. táv.) A második port-arturi tengeri ütközetnél a *Kítóze* nevű panczélos hajó elmerült.

Sanghai, február 15. (Saj. tud. táv.) A tegnapi port-arturi ütközetben az oroszok vereséget szenvedtek.

A tengeri ütközetben több orosz hajó s egy japán panczélos hajó megsérült.

Tisza Bécsben.

Bécs, febr. 15. Tisza István gróf miniszterelnök ma reggel 7 órakor Budapestről ideérkezett. (M. T. I.)

Amnestia a bolgároknak.

Konstantinápoly, febr. 15. Hilmi basa főfelügyelő adatai szerint a körülbelül 1500 bolgárnak adandó közbocsánatot néhány hét múlva adják meg.

NYILTTÉR.

Fogorvosi műterem
megnyitás.

Dr. Kovács Gyula
681 fogorvos

a mai napon megkezdette fogorvosi működését

Fő-utca Guttman-ház,
emeletén levő műtermében.

Rendel d. e. 8—12-ig, d. u. 2—5-ig.

REGÉNYCSARNOK.

A tenger alatt.

— Kalandos regény. —

68

(Megjelent a Strand Magazine 1902. évfolyamában.)

Irtá: Max Pémberton.

Május 10. (később). — Edmond, aki tegnap jött meg San-Franciscóból, szintén tudja, hogy Jasper a szigeten van és beszél róla. Félek ettől a bizalmaskodástól és udvariasságtól. — A barátja eljött meglátogatni őt, — így kezdte — de miért kellett ezt előttem titkolnia? Miért fél tőlem a barátja és miért bujkál, mint a betörő tolvaj? Jöjjön el a házukba és mondja meg, hogy mit akar, — bizonyos lehet, hogy nem eszem meg! . . . Azt hiszem, néha el akarja hitetni velem, hogy jó ember: pedig soha se volt az, soha, soha, soha!

Május 11. — A férjem lecsukatta a szegény Clair de Lunet a tenger alatti város alsó szobáiba. Nem merem tőle kérdezni, hogy miért. A francia mentette meg Jaspert az üldözők elől. Oh, irgalmas Isten: nem álmodom? Jasper Begg, az egyetlen jó barát, aki élte kockázatával jött segítségemre, ott van a szigeten és el kell pusztulnia! Ez nem lehet, nem lehet! Most mindent el kell felednem, amit csak álmodtam és reméltem. És el kell felednem azokat is, akik értem jöttek ide, csak azért, hogy megszabadhassanak rabságomból!

Május 13. — A múlt éjszaka megkondult a vészharang és lélekszakadva kellett menekülnünk a szigetről. A mérgező párák már sűrűn szálltak föl a földből, mikor az erdőn át a tengerpartra siettem. Mindenki futott szaladt a zátony felé; még csak három hónapja, hogy kimúlt az utolsó alvó évszak és senki se várta, hogy így gyorsan megújul ismét. Ma éjjel nem a magam életére gondolok, hanem azokéra, akik ott fönmaradnak a sziklatetőn . . . Mi lesz Jasperből, a barátomból? Ki segít rajta? Mindenek előtt és fölött csak rá gondolkodom. Vajon ő is úgy gondol-e rám?

Május 13. (később). — A tenger alatti város abban a szikla-zátonyban épült, mely körülbelül egy mérföldnyire fekszik a sziget északi csucsától. Azt hiszem, ehez fogható város sehol sincs a világon. Sok ezer évvel ezelőtt talán tűzhányó-kráter volt ez a sziklazátony, melynek felső száját eltönte a megkövesült láva s így lett aztán roppant nagy, boltosított üreg, melyben száz egyszáz terem, folyosó, folyó és alagút nyílik. Csak a férjem beteges fantáziája fűdözhetette föl ezt a várost, — mert való-ággal város ez, melynek utcái a folyosók és alagutak, házai a termek és szobák egymásba nyíló csoportjai.

És mily csodás, ezeregy éjszakába való

tündérváros ez! A tengerdagály elborítja a zátonyt s akkor az egész város víz alatt van; ablakait félméter vastag, légmentesen záródó üveglapokból metszették a gyémántkemény gránitsziklába és a szobákat, folyosókat, utcákat ezer meg ezer villamos lámpa világítja meg, úgy, hogy a déli napnál fényesebben ragyog itt minden, mert a falak is százszorosan visszatükrözik a fényt. Hegyi kristály és jaspis, csillámpala és amethiszt itt minden és szinte vakít a világság, ha mind egyszerre kigyulnak a lámpások. És a tenger zenéje éjjel-nappal a fülembe zug; hol haragvó tompolással paskolja börtönöm gigászi falait, hol pedig lágy, alátaló dalt suttog, halk csobogással, mintha el akarván ringatni fájdalimat.

Az én lakásom legfölül van; a szobáim magasak, mint a templom és ép oly homályosak is, de szebb és gazdagabb, kényelmesebb és parazabb berendezésű palotát még a legnagyobb nőt sem óhajthatna. Oh, minden megvan itt, aminek csak örülni tudnak az aszszonyok! Szép és drága ruhák, mesés ékszerek, szőnyegek, függönyök, butorok: — egy szóval minden, amit a legráfínáltabb izlés, a legújzottabb fényűzés csak kigondolhat és megkívánhat, — mind az megvan itten és mind ez az enyém! Nincs semmi, amit meg ne kaphatók, ha kérném, csak egyet kérek hiába, — a szabadságot! E fényes kalitkában rab vagyok és csak egy módját tudom a szabadulásnak, de ezt a módot utálom és megvetem. Csak mindent meg kellene bocsátanom, mindent el kellene felednem; így kellene szólnom Edmondhoz: — »A te életed az én életem is, a te bűneid és titkaid az én bűneim és titkaim is; menj, szerezz kincseket; sohasem foglak kérdezni, hogy honnan veszed és honnan szerzed. . . . Ha ezt mondanám neki: — »Kitörlek az emlékezetemből mindent, amit ezen a szigeten láttam; elfelejttem az áldozatok halálhörgését, akiket szemem láttára mérszáraltattál le; süket leszek a vízbefelők ordításaira, nem fogom látni a tengerből fölmerülő, könyörgő kezeket, mert szereltek és hiszek benned; oh, ha ezt mondanám Edmondnak, mily szabad lennék legott! De én néma vagyok és nem feleldhetek. Itt fogok meghalni Ken szigetén, de még a végórám-ban is így imádkozom: — »Irgalmazz azoknak Uram, akik itt a partokon vesznek el!»

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A Gazdasági egyesület felhívása.

A biharmegyei gazdasági egyesület a következő felhívást intézte a gazdaközösséghez:

Egyesületünk f. évi márczius hó 2-án Berettyó-Ujfaluban tenyészbika vásárt rendez azon célból, hogy ott a községek a köztenyésztségre szükségelt bikákat beszerezhessék, másrészt pedig tenyésztőink bikáikat ott értékesíthessék.

A községek olyan szép számmal jelentkeztek, illetve jelentették be azt, hogy bikaszükségletüket a b-ujfalui tenyészbika vásáron óhajtják beszerezni, miszerint a tenyésztők biztosan számíthatnak arra, hogy a tenyésztésre alkalmas eladó bikáikat ott értékesíthetni fogják.

Felkérjük ennél fogva a tenyésztőket, miszerint sziveskedjenek tenyésztésre alkalmas bikáikat az ujfalui vásárra felhajtani s azt előzetesen egyesületünkkel e hó 25-ig bejelenteni. A bejelentés alkalmával a bika kora és neve megjelölendő.

A vásáron a kerületi állattenyésztési felügyelő is meg fog jelenni, ki a községek részére a bikákat megfogja vásárolni s azokat a községek között kedvezményes áron ki fogja osztani.

A vásár reggel 9 órakor veszi kezdetét, kérjük ennél fogva úgy intézkedni, hogy a vásárra hajtandó bikák már reggel 1/2 9 órakor ott legyenek.

A vásár semmiféle költséggel nem jár.

A sárréti népbank közgyűlése. A berettyó-ujfalui Sárréti Népbank részvénytársaság február 28-án tartja évi rendes közgyűlését. A 17 év óta fennálló pénzintézet múlt évi működése elég sikeres volt, amennyiben ügyemény 28000 korona.

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904 febr. 15 -én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — —	118
Magyar koronajárdék	— — — —	97.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — —	90
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — —	98.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — —	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — —	98.50
Italmérési jog megváltási kötvény	— — — —	—
Horváth szlavin földterhermentési kötvény	— — — —	203
Magyar nyeresémi-sorsjegy-kölcsön	— — — —	168
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	— — — —	99.70
Osztrák járdék papirban	— — — —	100.10
Osztrák járdék papirban	— — — —	119.75
Osztrák járdék aranyban	— — — —	100.50
Osztrák korona járdék	— — — —	152.
Osztrák államsorsjegyek	— — — —	16.05
Osztrák magyar bank részvény	— — — —	744.50
Magyar hitelbankrészvény	— — — —	640.50
Osztrák hitelintézet részvény	— — — —	644.
Párisi vista	— — — —	1904
29 frankos arany (Napoleon'dor)	— — — —	19.04
Németbirodalmi márka	— — — —	117.07
Londoni vista	— — — —	95.30
20 márkás arany	— — — —	23.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetmény.

A „Nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság”

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.) elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára: 6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Jelzálogra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1903. december hó.

Az igazgatóság.

522

Figyelem!

Nincs ember Nagyváradon, ki ne ismerné az

„Amerikai Áruházat”,

mely valóban találkozási helye a szép rófos áruk kedvelőinek. Ha vidéki olvasóink között van valaki, ki ezt az üzletet nem ismerné, tekintse meg melynek óriási

rófos- és rövidáru raktára

bármely fővárosi üzlettel versenyezhet. Itt található a legegyszerűbb cikktől kezdve a legfinomabb áruig minden, ami finomat és szépet az ipar csak produkálhat. Különösen fenéművekben gyönyörű dolgok, a jó házi vászontól kezdve a legpompásabb kelengyékig. Olvasóink tehát saját érdekében c. elekszenek, ha ez igazán jónévű üzletben szerzik be szükségleteiket. 617.

A „TISZANTUL“

politikai és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja
Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken . . . 6 .

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkeszi hivatalok számára egyházhatósággal jóváhagyott következő nyomtatványok

Kereszteltek }
Bérmáltak } anyakönyve, diósgyőri
Egybekeltek } papíron.
Meholtak }
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betürendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentési alapítványokról.
Év jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsajtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

Szent Vincze intézet kiadásában megjelent b. e. NOGALL JANOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

(Director instituti etiam sacra assignat pro pretio libellorum.)

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupali Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Lilomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László nyomda

elvéllal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árok inellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hírlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok,

körlevelek, falragaszok, hirdetések,

részvények, árjegyzékek,

jegyzőkönyvek,

pénz- és hitelintézeti nyomtatványok,

étlapok,

meghívók, szinlapok,

egyházi és mindennemű világi nyomtatványok,

névjegyek, tánczrendek,

palaczkfeliratok, sorsjegyek,

gyászjelentések,

levélpapírok és borítékok

valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkeszi hivatalok számára fohatósággal jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házások jegyzéke.
5. Szertartás szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek }
10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
11. Meholtak } papíron.
12. Bevételi }
13. Kiadási } számadás-ívek.
14. Adósok jegyzéke.
15. Kereszteltek }
16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
17. Meholtak }
18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
19. Iskolai jelentés.
20. Jelentés a templompénztár számadásairól.
21. Kereszteltek }
22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
23. Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegzőgyártás.